

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvari Athletikai Cl

Kolozsvari Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kallói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátrajauhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

H I V A T A L O S K Ö Z L Ő N Y E .

A magyar középiskolai tanulók Olympiádja.

A magyar középiskolák tanulói minden negyedik évben Budapestre gyülekeznek, hogy testi épségükről, ügyességök és erejük gyarapodásáról tanubizonytságot tegyenek s egymással nemes versenyre keljenek.

E tornaverseny érdekében a mult hét folyamán gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszterünk elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen megállapítván a versenyek idejét, egyuttal megválasztották a szakbizottságot és rendezőseget, amely hamarosan a verseny módozatait fogja megállapítani.

E versenyek Csáky minisztersége s Berzeviczy államtitkársága alatt léptek életbe. Tagadhatatlan, hogy amióta behozattak, egyöntetűbb s szakszerűbb lett tornatanításunk. Az első versenyeken eltekintve a szabadgyakorlatok tömeges bemutatásától, csak egyéni versenyek voltak. Miután azonban az iskola feladata és hivatása nem az egyéni kultusz művelése, mindinkább azon törekedtünk, hogy ezek helyébe a tömegversenyek lépjenek életbe; ahol egy mindenikért s mindegyik egyért, az intézet dicsőségeért munkálkodik közre s így ezzel is az együvértartozás érzetét neveljük ifjúságunkban.

A lelkes vezetők, hogy eme versenyek iránti kedvét fokozzák, gondoskodtak továbbá oly versenyek beállításáról, amelyek a közép-

iskolai tornatanítás intenczióinak teljesen megfelelnek.

A középiskolai tornatanításnak nem az egyoldalú izomfejlesztés s ezen egyoldalú fejlesztés által létrejött képességeknek a lehetőségig való fokozása a célja, hanem az egész testnek és izomzatnak harmónikus képzése. E célnak megfelelőleg egy összetett versenyt tűztek ki, amelyben nem egyén ellen, de intézet intézet ellen áll szemben egymással s a verseny dicsősége is nem egygyé, de az intézeté.

E nemes vetélkedésnek díja egy a kultusz-miniszterium által följánlott s adományozott dísz-selyemzászló, melynek jelmondatai: „Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!“ s „Ember küzdj és bizva-bizzál“ mély hatással vannak ifjúságunk lelkületére s egyuttal figyelemzetik életfeladatuk céljára.

Amely intézet az összetett főversenyt megnyeri, annak a legközelebbi országos tornaversenyig tulajdona marad a zászló s négy esztendeig, intézeti ünnepségeknél, házi- és kerületi tornaversenyek fölvonulásainál, mint kiérdemelt győzelmi jelvényt büszkén lobogtathatja. Négy év leteltével azonban azt föl kell hoznia s a versenybiróságnak átadnia.

Az első ily összetett főverseny két atletikai számból: súlydobás- és magasugrásból állt. Ennek következménye az lett, hogy attól az időtől kezdve a rendszeres tornázás sok selyen abbanmaradt s a legtöbb intézetben csak súlyt dobtak és magasat ugrottak. Négy esztendőn

át örökké trainiroztak s csak azokkal törődtek, kik képességüknél fogva praedesztinálva voltak e főversenyben résztvenni.

Miután ez ellentétben áll az iskola feladatával, oly verseny összeállításáról kellett gondoskodni, melyet valószínűleg oly iskola nyer meg, mely éveken keresztül a rendszer tanítás megzavarása nélkül lelkiismeretesen végezte kötelességét és feladatát.

Elhatározták tehát, hogy ezután a versenyen résztvevő minden egyes iskola e főversenyre 20 tornászból álló csapatot állít ki, kik először a szabadgyakorlatok precíz bemutatásával bebizonyítják azt, hogy fegyelmezettek; azután egy tornászati és egy atletikai számban mutatják be ebbeli képességüket.

E második verseny a következőképen folyt le. A 20 versenyzőből álló csapat mindegyike 1—20-ig terjedő számmal (a mellén) volt ellátva. A versenybírósnál rendben jelentkezvén, vezetőjük egy sédát huzott, amelyen a bemutatandó szabadgyakorlat volt fölírva. E gyakorlatot első bemutatásra kellett hiba nélkül elvégeznie s a jó eredmény 5 ponttal értékelte. Azután sorsot kellett huznia, hogy a párosak avagy a páratlan számúak menjenek-e tornászni, avagy távolugrani. A szertornázás korlátán egy külön sátorban folyt le s az egy napra sorra kerülő intézetek egy előmutatott, a középiskola tananyagának megfelelő gyakorlatot s a másnapra sorra kerülő intézetek ismét egy más, hasonló összetételű s nehézségű gyakorlatot végeztek. A szertornánál is a legjobb eredmény 5 ponttal értékelte. Ugy a szabadgyakorlatnál, valamint a szertornázásnál sok intézetnek sikerült az 5—5 pontot megkapnia, azonban az atletikai számnál az nem volt elérhető. Nem pedig azért, mert 5 pontot itt csak az az intézet kaphatott, amelynek versenyzői átlag a 6 méter távolságot megugorják.

Nincs a világon oly atletikai klub, mely 20 emberből álló csapatot 6 méteres átlagos ugrással tudna kiállítani.

Láthatjuk ebből, hogy ez összetételű versenytervezet intenciója bár nemes s célja az iskolában tulságosan elharapódzott athleticizmus korlátozása volt; mégis, miután a középiskolai tornázás anyagát a szabadtéri sportok, tehát az athleticizmus épen úgy képezi mint a szertornázás, egyforma mértékkel kellett volna elbírálni. Sok intézet a minimális 4.25 m. távolságot sem tudta megugrani s csupán egy intézet versenyzői ugrottak átlag 5 métert s ebbeli tudásukat 2 ponttal értékelték.

Láthatjuk azonban azt is, hogy e verseny

tulságosan is a szerencsére volt bizva. Az egyszer bizonyos, hogy minden verseny különféle esélyeknek van kitéve, de nekünk kötelességünk az előre látható esélyeket lehetőleg elhárítani és nem szaporítani, mert az ilyen szerencsére bízott versenyzés és elbírálás lehetőleg hat, már pedig e versenyeknek egyik nem legkisebb célja az, hogy az fölemelőleg s lelkesítőleg hasson ifjúságunkra, Én, ezeket előre látva, fölemeltem annak idején gyöngeszavamat, azonban fölszólalásom meddő maradt. A tapasztalat nekem adott igazat.

A szabadgyakorlatok különféle nehézségűek voltak. Hogy az egyszerűbbet első bemutatásra és tekintre könnyebb hiba nélkül végezni, mint a komplikáltabbakat, az könnyen megérthető. A korlátán pedig az az intézet, amely egyszer látta a bemutatandó gyakorlatot és reggel 8 órakor végezte gyakorlatát, sokkal rosszabb helyzetben volt s esélyei a győzelemre kisebbek voltak, mint annak az intézetnek, amely pl. d. u. 5 órakor került sorra, amidőn pár százszor végignézhette a gyakorlatot, sőt félrevonulva gyakorolhatta is magát abban.

A főverseny tervezetét mindezen szépség-hibái dacára jónak kell tartanunk, de a következő változtatásokkal.

A versenyben résztvevők mindegyike köteleztessék mind a torna, mind az atletikai gyakorlat elvégzésére s az ezekben elért eredmény egyformán értékeltesse. A tornagyakorlat előírt legyen, amint az általában a felnőttek versenyeinél szokásban van. Amely intézet 4 esztendeig nem rendszeresen dolgozott, az pár hét alatt úgy sem bumlizhatja be az előírt gyakorlatot. A szabadgyakorlatok szintén maradhatnak, sőt általuk igen helyesen bírálható el valamely iskola fegyelmezettsége és az azokban való jártassága, de kívánatos, hogy azok egyforma nehézségűek és ne tulságosan komplikáltak legyenek.

E tornaversennyel kapcsolatban a szakörökben sok szó esett arról, hogy a tornaruhát meg kell változtatni, illetve, hogy az ország minden középiskolájának tornaruházatát egyformává kell tenni s már e versenyben az összes résztvevők egyforma dresszben lennének meg. A minden áron való ujtás nem mindig célszerű és én ennek barátja nem lehetek. Nem pedig azért, mert mint volt vidéki, ismerem a körülményeket. A tervezett tornaruha (teljesen fehér), bár egészségi szempontból a legcélszerűbb, de mindennapi használatra költséges és nem való. Eltekintve azonban ettől, nekünk, ismételen hangsúlyozom, szük-

ségünk van a sportközönségre; ez pedig jobban tudja az egyes intézetek s az egyes versenyzők működését figyelemmel kíséreni, ha mindenik intézet s mindegyik versenyző könnyen, általa is megkülönböztethető dresszben van.

S megcsappanna érdeklődése, ha nem tudná könnyen megkülönböztetni a versenyzőket; de meg sok intézetnek hagyományokon alapuló tornaruházata van s rendszeren az illető város vagy megye színeit — melynek iskolájában tanul — tartja kötelességének viselni s ennek színeit óhajtja diadalra juttatni.

Az iglóiak katonaszerűruházata, a szarvasi diákok verescsikos dressze, a „László-intézet“ sárga-fehér ruhája s a pozsonyi liceum veres-sipkás csapata mind oly intézetek, amelyek e versenyek keletkezése óta hordott tornaruházatukat nem szívesen cserélnék fel.

Az együvé tartozás érzetét nevelő s így a demokratikus czélt szolgáló ruháiban egyformaság a jelen esetben nem kívánatos, nem azért sem, mert ezzel az intézkedéssel újabb terheket rónánk a szülőkre. Az amugy is nehéz megélhetési viszonyok miatt egy-egy országos tornaversenyről már sok jeles tornász maradt otthon azért, mert tornaruházatát szülői nem tudták beszerezni. Aztán meg őszintén szólva, egy-egy magáról megfélemedezett diák erkölcsi tévelyedéseit is jobban ellenőrizhetjük, ha mindenki által felismerhető ruhában van.

Azért nem vagyok hive az egyforma dressznek s ezért kérem itt is a rendezőseget, hogy ezen tervezett újítást mellőzze.

Meg vagyok győződve, hogy dr. Szücs István, dr. Ottó József és Béli Mihály lelkes vezetők és tapasztalt szakemberek kezében a rendezés jó kezekben van letéve s hiszem azt is, hogy az általam felhozottakkal nagyrészt egyetértenek. Amidőn mégis egyet-mást szóvá tettem, azt abból az elvből kiindulva tettem, hogy „több szem, többet lát.“

Ha jelen soraimmal a magyar ifjúságunk országos tornaversenye iránt a közönség érdeklődését sikerült csak némileg fokoznom, úgy hiszem, felesleges dolgot nem végeztem.

Mihnyay Gyula,
tornatanító.

Az iskolai játékdélutánokról.*

Nagy megdöbbenéssel olvastam, hogy a kultuszminiszteriumban a közelmúltban a tornafelügyelők véleménye alapján és az i hozzzjárulásukkal azt a határozatot hozták, hogy a játékdélutánokat beszüntetik és helyükbe más valamit hoznak be.

Ma is, mikor e sorokat írom, bár napok teltek el azóta, a szomorúság érzése tartja fogva lelkemet és szeretném magammal elhithetni, hogy rosszul olvastam, rosszul irták azt, amit olvastam. De hát a „Herkules“ szerkesztője maga is ott volt a gyűlésen, ahol ezt a határozatot hozták és — dicséretére legyen mondva — tán az egyedüli volt a társaságban, aki felemelte szavát a játékdélutánok érdekében.

A mikor Berzeviczy volt miniszterünk a kötelező játékdélutánokat iskoláinkban elrendelte, hatalmas lépés történt abban az irányban, hogy ifjúságunk testi nevelése természetes mederbe terelődjék, azaz, az ember természetének leginkább megfelelő gyakorlatokkal történjék. Hiszen a tornajáték a legtermészetesebb és legegészségesebb testgyakorlat. Ezt nemcsak én állítom eddigi tapasztalásom alapján, hanem ez a véleménye számtalan világszerte az ifjúság nevelésével foglalkozó, híresnél-híresebb embernek. Aki elfogulatlanul és nyitott szemmel figyeli meg a gyermeket, annak látnia kell, hogy annak legkedvesebb szórakozása, az élénk testmozgással járó, szabadban üzhető játék.

Amikor ez a lépés megtörtént nálunk, megelőztünk ezzel sok kulturtnemzetet, de megelőztük legfőképpen a németeket, akiktől pedig ezen a téren ezelőtt mindig tanulni szoktunk. Bizonyos büszkeség érzése dagasztotta ebben a tudatban keblünket és pedig méltán. (Nagyon sok erre valló nyilatkozatot hallottam és olvastam.

Azóta a németek is tudatára ébredtek annak, hogy a tornajátéknak milyen megbecsülhetetlen nagy értéke van a testi nevelés szempontjából. Nagyarányu mozgalmat indítottak arra, hogy azt iskoláinkban és egyesületeinkben megkedveltessék, meghonosítsák. Hatalmas egyesület alakult, (Zentralausschuss zur Förderung der Volks- und Jugendspiele in Deutschland) mely a játékok népszerűsítését, az iskolai játékdélutánok rendszeresítését írta zászlójára. Rengeteg sokat irtak és beszéltek e czél érdekében. (Spielnachmittage von Prof. H. Raydt) de meg is van már fáradozásuknak a gyümölcse: Németországban ma már a tornajáték nagyon népszerű s a kötelező iskolai játékdélután már sok iskolában meghonosodott.

Amikor Németországban ez történik, ugyanakkor nálunk az a veszély fenyeget, hogy a játékdélutánokat megszüntetik.

*) Újabb félreértések kikerülése czéljából ki kell jelen-tenünk, hogy e gyűlésen senkivel szemben sem kellett a játékdélutánokat védni, mert ellenök senki sem beszélt, hanem a játékdélutánok eredményesebbé tételéről volt szó. Szerk.

Mi okozza ezt a veszedelmet, minek alapján hozták ezt a bizonyos határozatot? Kimondom minden kertelés nélkül: a tornafelügyelőknek megfigyelése alapján. Nem tudom, hogy mindenütt ugy történt-e mint nálunk, — e határozatból azt következtetem, hogy igen — de Brassóban a tanfelügyelőség két (2) nap alatt három teljes középiskolát és egy alreáliskolát látogatott meg, játékdélután pedig egyet sem látott, pedig láthatott volna két intézetben is olyat, amelyik nagyon jól bevált. (A szászoknál még nincsenek rendszeresítve ezek s ezután ugylátszik, nem is igen lesznek.) Azt kérdem most már: hogyan lehetséges ilyen megfigyelés alapján, tiszta és jó képet alkotni, akár csak egy iskola testi neveléséről is és hogyan lehessen erről igazságos, becsületés véleményt mondani? Tegyük fel azonban azt az esetet, hogy mind ez a baj, a mit a tornafelügyelők, mint tapasztalataikat előadták, tényleg meg van. Akkor is nagyon furcsának találom azt, hogy tornatanítók ilyen könnyen pálczát törtek a tornajáték és játékdélutánok fölött. Én ebben az esetben is azt tartanám a természetes és egyedül józan eljárásnak, hogy azt mondják: igenis, ezek a bajok megvannak és ha azt akarjuk, hogy a tornajátéknak igazán meg legyen az üdvös hatása ifjuságunkra, akkor ezeknek a bajoknak az orvoslására kell törekedni, de az intézményt magát ne bántsuk. Igazán furcsa helyzet állana elő a világon, ha minden embert, a kinek a laba, vagy a karja fáj, úgy akarnának meggyógyítani, hogy agyonütnék. Azt a kérdést is intézhetném, hogy ki nyújt biztosítékot az iránt, hogy azzal az atlétikával, vagy mivel, amit a játékhelyére tenni akarnak, a mostani körülmények között, nem jutunk-e rövid időn belül oda, ahova most a játékdélutánokkal jutottunk?

Nekünk Brassóban sincs megfelelő játékterünk, mégsem kell tanítványainkat bottal kergetni a játékhoz, hanem ellenkezőleg, a játéktól kell bottal elkergetni. Én azt hiszem, hogy minden bajnak az okát, — ha van baj, — abban kell keresni, hogy a játékok vezetői, — legtöbbször a tanítók, — maguk sem tudnak játszani, vagy nem tudják a játékokat vezetni, vagy pedig, ami végre is egyre megy, kedvtelenül végzik a dolgukat. Ezt a bajt kell megszüntetni s a többi magától megszűnik. Ennek is tudom az orvoságát.

Meg kell reformálni a tornatanító képzést. A „Nemzeti torna-egyesületben“ létező mostani tornatanítóképző, — én is azt végeztem, hát ismerem, — sajnos, nem felel meg a mai kor követelményeinek. Ki kell azt terjeszteni több évre és tananyagát ki kell bővíteni, hogy az onnan kikerülő tornatanítók nagyobb tudással, nagyobb ambícióval fogjanak hivatásuk teljesítéséhez. Ha aztán ez megtörtént, adjanak nekik kellő fizetést is, hogy ne kelljen, az anyagi gondok elkerülése czéljából, mellékkereset után futkosniok, hanem maradjon idejük arra is, hogy tovább tanul-

hassanak s így mindig hivatásuknak kellő magaslatán álljanak.

Ezzel be is fejeztem mondanivalóimat. Bizonyára sokaknak kellemetlen hurokat pengettem, amint így véleményemet elmondtam. Szolgáljon mentségemül, hogy én az ifjuság testi nevelésének a szolgálatára tettem esküt s úgy szerettem és igazságérzésem ezt diktálta. Ezeket az érzéseimet pedig követni fogom mindig, még akkor is, ha ebből netalán kellemetlenségem származnék is.

Brassó, 1909. január hó 14-én.

Preiszner Péter
tornatanító.

Tanácskozások az ifj. tornaverseny ügyében.

Andrássy Géza gróf és Erődi Béla dr. főigazgató elnöktele alatt a végrehajtó nagy bizottság és a tornaügyi-bizottság tanulságos gyűléseket tartott. A gyűlésen elhangzott értékesebb felszólalásokat röviden az alábbiakban ismertetjük:

Dr. Ottó József, a versenyek főrendezője, részletesen ismertette a műsort.

Iszer Károly, a programm bírálatának kapcsán azon óhajának ad kifejezést, hogy az iskolák tornatanárait jó lenne figyelmeztetni, hogy a gyakorlatok megválasztásánál, szigoruan ragaszkodjanak a miniszteri tantervhez.

Polónyi Dezső azt szeretné, hogy a mintacsapatok korlátlan számu tanulót jelenthessenek be.

Dr. Juba Adolf, kéri figyelembe venni az elbírálásnál, hogy az egyes iskoláknak, hány tanulója van.

Andor Endre dr. szeretné, ha a versenyen kítűnt iskolák tornatanárai is elismerésben részesülnének.

Polónyi Dezső azon hangoztatott agályokkal szemben, hogy az iskolák ilyenkor tul sokat készülnek a versenyre, kijelenti, hogy ez nem baj, sőt jó, ha a versenyre készülés lelket önt a tanításba.

Szücs István dr. azt óhajtja, hogy a főverseny csapatjába, minden iskola 20 tanulót nevezzen.

Szafka Manó szerint igazságosabb volna a verseny elbírálása, ha a nagyobb és kisebb számu iskolák közt különbséget tennének.

Szabó István orsz. képvis. A szertornázásnál eddig tapasztalt czirkuszi mutatványoknak véget kell vetni, A vivásnak bemutatását örömmel üdvözli, hanem a kivitelnél, határozott keretbe kell szorítani a gyakorlatokat; most még csak az iskolavivás bemutatását óhajtja. A gátversenyt az iskolák kevésbé gyakorolják, helyesli a sorbavételét. Általában óhajtja, hogy a csapatok futóversenyeinél az egyes csapatok utolsó beérkezőjének idejét figyeljék meg, hogy a döntő küzdelemben állítás igazságosabb legyen.

Iszer Károly ajánlja, hogy az uszóversenyek is a millenáris pályán rendeztessenek; erre a célra ott kell uszópályát csináltatni.

Járói Szabó Lajos, honvéd százados jelenti, hogy a honvédelmi miniszter ur azon 124 iskola növendékeivel, akik a katonai gyakorlatokban katonai kiképzést nyertek, egy napon gyakorlatokat tart, hogy a nagyközönség is láthassa az eddigi eredményt.

Maurer János a versenyre felutazóknak ingyen utazást óhajtana, vagy az eddiginél kedvezményesebbet. Óhajtja továbbá, hogy minden iskola annyi tanulóval jöhessen, amennyivel akar,

Weszely Ödön dr. A szabadgyakorlatokra nézve jobban szeretné, hogy mindenik más és más mozdulattal kezdődne, mert így a betanulás is könnyebb volna és a kép is változatosabb lenne.

Nagy Emil dr. A feljövő tanulóktól meg kell kívánni, hogy egészségesek, épek legyenek, hogy itt baj ne érje őket.

Szücs István dr. Az utazásra a lehető kedvezményt kérni fogjuk a kereskedelmi miniszter urtól, de a tanulók külön támogatását a feljövételre biztosan várhatjuk az egyes iskolafenntartóktól és városoktól.

Andrássy Géza gr. A tanulók testi nevelése a legfontosabb nemzeti kérdés, melyért eddig még nem áldoztunk eleget. Elsősorban arra kell törekednünk, hogy minden iskolának legyen hatalmas játéktere, azután a tornatanári állás nivóját, becsét, kell emelni. Majd a versenyek lefolyása után kifogjuk fejteni óhajtásainkat s memorandumta foglalva, a miniszter elé terjesztjük, ki ez ügynek lelkes barátja.

Iskolák. Főiskolák.

Országos tornaverseny. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a magyar tanuló ifjuság 1909. évi országos tornaversenye végrehajtó-bizottságának elnökévé gróf Andrássy Géza v. b. t. t., országgyűlési képviselőt, másodelnökévé dr. Nagy Emil országgyűlési képviselőt, a Testnevelő Egyesületek Országos Szövetségének elnökét, titkárává és előadójává dr. Szücs István miniszteri segédtitkárt, jegyzőjévé dr. Vajdinger Gyula miniszteri segédfogalmazót; végrehajtó-bizottsági tagokká pedig Almádi Géza fő- és székvárosi tanácsnokot, Andor Endre kereskedelmi miniszteri osztálytanácsost, Bélyi Mihály fő- és székvárosi tornafelügyelőt, Bernát Béla orsz. képviselőt dr. Ballagif Aladár egyetemi tanár, orsz. képviselőt, Bartos József főgimnáziumi igazgatót, Bolla Mihály földmívelésügyi miniszteri osztálytanácsost, dr. Cherwen Flóris tanker. kir. főigazgatót, Collaud Ferencz középiskolai tornatanárt, dr. Czölder János országos tornaszövetségi alelnököt, dr. Deményi Károly posta- és távirtda főigazgatót, Devecic Ferencz kir. tanácsost, székesfővárosi műszaki tanácsost, dr. Erődi Béla udvari tanácsost, tanker. kir. főigazgatót, gróf Festetich Géza székesfővárosi tanácsnokot, dr. Fináczy Ernő egyetemi tanárt az országos közoktatásügyi tanács alelnökét,

dr. Füzessey Zoltán törvényszéki bírót, a Magyar Labdarugók Szövetségének alelnökét, dr. Gerendai György jogügyi igazgatósági főtanácsost, Galambos Ede egyetemi gazdasági hiv. gondnokot, dr. Gerencsér Lászlót, dr. Gothárd Zsigmond miniszteri osztálytanácsost, gróf Hadik-Barkóczy Endre v. b. t. t., főrendiházi tagot, dr. Hencz Károly országgyűlési képviselőt, Iszer Károlyt a Budapesti Torna Club alelnökét, dr. Juba Adolf egészségtan. tanárt és iskola-orvost, Kollár Lajost, a Budapesti (Budai) Tornaegylet elnökét, dr. Klupathy Jenő, egyetemi ny. r. tanárt, Kun Gyula székesfővárosi tanácsnokot, Lád Károly polgári iskolai igazgatót, dr. Létmányi Nándor főgimnáziumi igazgatót, dr. Liebermann Leó egyetemi r. tanárt, Maurer János tornatanító-képző intézeti művezetőt, Markovics Inceze székesfővárosi m. kir. államrendőrségi tanácsost, Márkus Miksa udvari tanácsost, Matskássy József tanker. kir. főigazgatót, dr. Mészáros Károly miniszteri fogalmazót, dr. Morlin Emil miniszteri tanácsost, dr. Morvay Győző főgimnáziumi igazgatót, Muzsa Gyula orsz. képviselőt, dr. Moskovitz Iván orsz. képviselőt, dr. Neményi Imre miniszteri osztálytanácsost, dr. Német Artur miniszteri fogalmazót, Oheroly János polgári iskolai tanítóképző-intézeti tornatanárt, dr. Ottó József főreáliskolai tanárt, dr. Párdányi Emil iskolai orvos és egészségtan. tanárt, dr. Polónyi Dezső orsz. képviselőt, Porzsolt Jenő tanárt, dr. Radnai Rezső miniszteri osztálytanácsost, Raj Ferencz főreáliskolai igazgatót, báró Rudnyánszky Sándor orsz. képviselőt, gróf Semsey László orsz. képviselőt, dr. Schuschny Henrik egészségtan. tanárt és iskolai orvost, Spitkó Lajos tankerületi kir. főigazgatót, Szabó István orsz. képviselőt, Szaffka Manó középiskolai tornatanárt, Szekeres Kálmán főreáliskolai igazgatót, Szemere Miklós cs. és kir. kamarást, orsz. képviselőt, Sári Szabó Lajos m. kir. honvédszázados, Streitmann András főgimnáziumi tanárt, Szmracsányi György országgyűlési képviselőt, Szölgyémi Ferencz Ferencz József nevelőintézeti kormányzót, Szemző Lajos polgári iskolai igazgatót, Timár Pál főgimnáziumi igazgatót, Weszely Ödön főreáliskolai igazgatót, Wildner Ödök székesfővárosi tanácsjegyzőt, Zulavszky Andort, a kereskedelemügyi miniszteriumban berendelt ipari szakiskolai igazgatót nevezte ki.

† **Nagy Sándor** az aradi főgimnázium és torna-képző-intézet tornatanára, az Aradi Torna-Egyesület-művezető-titkára Budapesten 55 éves korában meghalt. Nagy Sándor ritka szeretettel csüngött a magyar tornász ügyén, amelynek legelső zászlóhordozója volt Nemcsak Aradon, de Budapesten is nagy népszerűségnek és tiszteletnek volt osztályrészes. Nagy Sándor vezetésével folyt le 1888-ban a második és 1904-ben a hetedik Aradon tartott országos torna-ünnep. Ezeknek az ünnepeknek a rendezése iránymutató volt a későbbi szövetségi tornaünnep vezéreinek. Nagy Sándor már hosszabb ideje betegeskedett és nehéz bajára a fővárosban keresett gyógyulást. Az aczélos izomzatú ember a gondos orvosi kezelés dacára sem tudta elkerülni a végzetet. A hallottat Aradra szállították. A MOTESZ tegnap este igazgató-tanácsulást tartott, amelyben elbucszatták Nagy Sándort és az ülést gyász jeleül elnapolták.

A család a gyászetról az alábbi jelentést adta ki: Alólirottak a maguk, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel jelentik a felejthetetlen drága jó testvér, sógor, nagybátya, rokon és jóbarát Magy Sándor, az aradi kir.

főgimnásium és állami tanítóképző intézet tornatanára, az aradi tornaegyesület titkár-művezetője stb., stb. 1909. január hó 27-én, délelőtt fél 10 órakor, életének 55-ik évében, kinos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. Az istenben boldogult földi maradványai Budapestről Aradra fognak szállíttatni és f. hó 29-én délután 3 órakor fognak a felső temetőben levő Dományi-család kápolnájából, ugyanott a családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő gyázmise-áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. hó 30-án délelőtt 8 órakor fog a helybeli főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemuttatni. Aldás és béke poraira! — Budapest-Arad, 1909. január 27-én. — Özv. Hevessy Ágostonné, szül. Nagy Etel, Nagy Pál, Nagy Iván testvérei. Nagy Ivánné, szül. Thaisz Louisz, Babeszku M. Gyula, Ambrózy Béla, Perényi József sógoróje és sógorai. Babeszku M. Gyuláné, szül. Hevessy Etta, Ambrózy Báláné, szül. Nagy Juliska, Perényi Józsefné, szül. Nagy Iréne, Nagy Mariska, Nagy Gizella, unokahugai. Ifj. Nagy Iván, Nagy Elemér, Ambrózy Béluska, Ambrózy Lorándka, Perényi Zoltánka, unokaöcscsei.

Torna, Athletika és Vivás.

A KAOE. disztornája. Sportközönségünknek egy minden tekintetben élvezetes délutánt szerzett a Kereskedelmi Alkalmazottak Orsz. Egyesületének sportcsoportja f. hó 7-én délután a NTE tornacsarnokában rendezett disztornájával. A hatalmas csarnokot nagyszámu és előkelő közönség töltötte meg, mely nagy elismeréssel adózott a jeles tornászok munkájának, mely azt minden tekintetben kiérdemelte. A disztornázást 50 tornásznak igen csinos felvonulása és zenére végzett szabadgyakorlatai nyitották meg. A szabadgyakorlatok teljesen újjak voltak s valóban kitünő és szabatos munka jellemezte azokat. Nagy elismeréssel kell adoznunk a KAOE kiváló művezetőjének, Kmettyó Jánosnak, ezen nehéz gyakorlatok betanításáért, mely újabb bizonyítéka ezen kiváló szakemberünk agilis munkájának.

A szabadgyakorlatokat az általános szertornázás követte, ahol a csapatok fegyelmezett magatartása tünt fel. A csapattornázás után a sportcsoport birkózoí mutattak be iskolabirkózást Binder A. vezetésével. Majd az est legszebb száma, az együttes tornázás 4 korláton, következett. Ezen nálunk teljesen új tornázás nagy elismerést és tetszést aratott. A bemutatott gyakorlatok igen szemléltetőek voltak s föltétlenül megdicsérendő a tornászok szépen betartott tempója, mely csak fáradságos és szorgalmas munka eredménye.

E tornázást a haladó és képzett tornászok versenye követte s mindkét szám győztese a győzelmet szép és szabatos munkájával méltán kiérdemelte.

Az estélyt a magas nyujtón bemutatott akadémia fejezte be. Ami az est slágerének ígérkezett, az — sajnos — az est legrosszabb része volt. Az akadémian

Kmettyó gyönyörő munkája mellett egyedül Rosinger (MTK) munkája keltett feltűnést, míg Boór és Gellértben nagyon esalatkozott a közönség, különösen utóbbiban, ki bizony nem sok dicsőséget szerzett olimpiai ingének, melyet teljesen érthetetlen módon huzott föl ez estére. Végül még örömknek kell kifejezést adnunk afölött, hogy a magyar kereskedelmi alkalmazottak nagy rétege immár fölfogja a tornázás fontos voltát, mert ha van társadalmunknak egy rétege, melynek a hosszú nappali munka után egy kis test fölfrissítő és edző munkára van szüksége, ugy ez föltétlenül a kereskedelmi alkalmazottaké. E körben a tornász megalapítása körül Kaffka Samu titkárnak hervadhatatlan érdemei vannak, ki Kmettyó művezetővel együtt kitünően rendezte e disztornát.

A disztorna végeztével dr. Nagy Emil orsz. képviselő gyönyörű beszéd kíséretében osztotta ki a győztesek díjait.

Részletes eredmény:

Magasugrás: 1. Guitner Aladár 170 cm., 2. Weisz Rezső 165 cm., 3. és 4. Miholics és Kertész.

Haladók versenye: 1. Pártos Dezső 22¹/₄ pont, 2. Radó Rezső 22 pont, 3. Ulrich Pál 21.5 pont.

Képzettek: 1. Kertész Henrik 25³/₄ pont, 2. Franckfurter Márton 22.75 pont, 3. Zweig S. 21¹/₄ pont.

(H. R.)

Magyar versenyző diadala külföldön. Pay'r a Sportverein versenyét megnyerte. A Wiener Sportverein október 17-ikén rendezte nagy nemzetközi birkózóversenyét, amelyen a nehézsúlyban a magyar színeket Pay'r Hugó (MTK) képviselte. Az előrehaladott idő miatt a verseny befejezését 14 nappal elhalasztották akkor, amikor Pay'r már másfél ponttal vezetve, csak a cseh Rossummal lett volna köteles birkózni. Időközben azonban a jó bécsiek megsemmisítették az egész versenyt; e jogtalan eljárás ellen Pay'r az Allgemeine Sportzeitung szerkesztőségéhez fordult orvoslásért s a nevezett lap nagyhirű szerkesztője, Silberer Victor, az osztrák védekezése és a magyar panaszos második vádlevele után utóbbinak adott föltétlenül igazat. E nagysúlyu ítélet után a Sportverein vezetősége nem tehetett mást, mint hogy teljes elégtételt ad a magyaroknak és Pay'r versenyét befejezteti. A döntő mérkőzés vasárnap délután 5 órára lett kitűzve; jelzett időben kisszámu közönség előtt a Sportverein Alserstrasse 18. alatti helyiségében folyt le a Pay'r—Rossum mérkőzés 4 percig eldöntetlenül. A magyar tudva azt, hogy még veresége esetén is fél ponttal nyerné a versenyt, épenséggel nem ambicionálta a győzelmet. Tulajdonképen csak tíz percig birkóztak. Pay'r állandóan fölényesen támad, de Rossum elég szépen védekezik. Egyszer a magyar birkózó megüti a könyökét a falban, — a következő pillanatban Rossum oly erővel repült fejével a falnak, hogy egy darab vakolat levált . . . Mikor pedig egy szabályos elrántásra Rossum verekedni akar — Pay'r taktikát változtat s hogy a verseny fölényes megnyerését biztosítsa, minden riskáns fogást kerülve, a további 30 perczen csak unalmas álló küzdelemre kényszerítette ellenét. És ily módon

egy egész egységgel nyerte meg a nagy nemzetközi versenyt, három győzelem és két eldöntetlen küzdelem után a legjobb bécsi és csek birkózók előtt. E győzelem értékét emeli nemcsak az a körülmény, hogy nehézsúlyu magyar birkózó első alkalommal nyert Bécsben versenyt, hanem az is, hogy a versenyzőnek a zsüri sovínisztikus velleitásokat nem nélkülözhetően eljárással szemben igazságot szolgáltatott és elégtételt szerzett a megsértett magyar sportnak. Miután a versenyt biztosan megnyerte s az értékes aranyérmét kézhez vette, Payr a zsüri és a közönség előtt a konkurenczián kívül bármely föltételek mellett kihívta Rossumot egy — vagy három — matchre, aki azonban a jelenlevők rosszalása dacára nem volt hajlandó kiállani.

A Magyar Tanítók Turista Egyesülete folyó hó 6-án tartotta XVII-ik rendes évi közgyűlését az Aréna-uti polgári leányiskola tornacsarnokában. A közgyűlést megelőzőleg Fodor Riza felolvasást tartott, vetített képek kíséretében Erdélyről, majd Róser János elnök vázolta az egyesület céljait és törekvéseit. Lissák Kálmán titkár terjedelmes évi jelentésében beszámolt az egyesület 1908-ik évi működéséről. A tisztújításon elnök lett egyhangulag Róser János felsőkereskedelmi iskolai igazgató, társelnökök Martos Ágost igazgató és Mikolik Kálmán tanár, ügyvezető-alelnök Lissák Kálmán tanár, titkár Tass József tanító, jogtanácsos dr. Lugmayer József, szerkesztő Moussong Géza igazgató, könyvtáros Csányi József, jegyzők Bosnyák Jakab és Haul Antal székesfővárosi tanítók.

Jégsport.

A Budapesti (Budai) Torna Egylet f. hó 2-án kitűnően sikerült országos korcsolyázó versenyt rendezett. A verseny, melyen Buda lelkes korcsolyázó közönsége gyönyörködött a legizgalmasabb végküzdelmekben és műgyakorlatokban, a BKE versenyével vetekedett. A meeting szenzációja az 500 és 1500 méteres országos nyílt versenyek voltak, melyeken a BKE két jó klasszisu korcsolyázója győzött nagyszámu ellenfeleivel szemben. Levitzky az 500 méteres verseny győztese, már több ízben külföldön is szerepelt, kitűnő sprinter, versenyét gyönyörű stílusban nyerte, mögötte 0.1 mp-el Herczegh Béla lett második; az ő szereplése annál is értékesebb, mert az orkányszerű szélben végig vezette ellenfelét s csak az utolsó méterekben volt kénytelen néhány centiméterrel az elsőséget átadni. Herczegh azonban az 1500 m-es versenyben hamar kárpótlást talált, oly formát áruva el, melyet csak kevesen tételtek föl erről a kitűnő all round sportsmanról. A másodiknak beérkező Virág csak Herczegh vezetésének köszönheti, hogy neki is sikerült Schicket, a nagy versenyekről előnyösen ismert korcsolyázót megvernie.

Az ifjúság számára két verseny volt nyitva; egy nőkorcsolyázó verseny, melyet János Pál nyert meg és a 300 méteres sikverseny, melyben Ernő győzött. Az 1000 méteres zárt versenyt, melyen csak a tornaegylet tagjai indulhattak, Lindenbach József nyerte meg.

A gyorskorcsolyázó versenyek után Szende Andor BKE gyönyörködtette remek mutatványaival a budaiakat, majd a BKE páros műkorcsolyázói rithmi-

tikus gracieuse táncz-figuráikkal kellemesen lepték meg őket.

Részletes eredmény:

Ifjúsági műverseny: 1. Yaross Pál 162 pont. 2. Sigmánd Egon 123 pont; 3. Gabrovitz Ede 119 és fél pont. 4. Balonyi Ágost 110 pont. 11 induló.

Ifjúsági sikverseny 300 méterre: 1. Nirschy Ernő 49.9 mp.; 2. Szalay István; 3. Balonyi Ágost; 4. Téri Miklós. 38 induló.

Sikverseny 500 méterre: 1. Levitzky Károly BKE 54.6 mp.; 2. Herczegh Béla BKE 54.7 mp.; 3. Virányi Géza BKE 58.5 mp.; 4. Virág Ferencz BKE. 58.6 mp. Indult még: Rác Dezső BKE, Kováts Nándor BBTE, Barmik Ferencz BKE, Barunik Oszkár BKE, Schik László BKE, Szentgyörgyi Pál BKE, Horner Ödön BBTE.

Sikverseny 1000, egyleti zárt: 1. Lindenbach József 2 : 19.1 mp.; 2. Kováts Nándor 2 : 25.3 mp.; 3. Szrubian Dezső 2 : 48.2 mp 5 induló.

Sikverseny 1500 méterre: 1. Herczegh Béla BKE 3 : 0.8 mp.; 2. Virág Ferencz BKE 3 : 02.9 mp.; 3. Schik László BKE 3 : 03.1 mp.; 4. Szentgyörgyi Pál BKE 3 : 17.1, Barunik Oszkár 3 : 32 : 4, Rác Dezső 3 : 26, Horner Édön 3 : 19 mp.

Vegyes páros műverseny: 1. Richter—Novák BKE; 2. Neumann—Kardos BKE; 3. László—Steiner BKE.

Műverseny: 1. Szende Andor BKE.

BKE — I. Vienna (Bécs) 26 : 4. (Féldió 12 : 1.) F. hó 2-án délelőtt nemzetközi jég-hockey mérkőzés volt a BKE csapata és a labdarugó mérkőzésekről nálunk is jól ismert I. Vienna FC hockey csapata között. Győzött a magyar csapat, mindvégig fölényes játék után. Az eredmény előrelátható volt. Hiszen a bécsi válogatott csapat is súlyos vereséget szenvedett nálunk, minő más eredményt várhattunk volna akkor a válogatott csapatnál sokkal gyengébb I. Viennától, amely csak két nappal ezelőtt szenvedett jelentős vereséget a Wiener SC egészen fiatal hockey csapatától?

Sem a magyar hockey sport fejlődésére, sem pedig a nemzeti dicsőség öregbítésére nincs hasznos befolyással az e hó 2-án szerepelthez hasonló győngy csapatokkal való mérkőzés és az ilyen révén elért olesó dicsőség. Elvárjuk a BKE-től, — amelyről eddig mindig az elismerés hangján emlékeztünk meg, — hogy a jövőben tartózkodni fog az ilyen mérkőzések rendezésétől, vagy pedig, hogyha az az intencziója, hogy a statisztika kedvéért csapatának kitűnő goal-aránt szerezzen, lát erre a célra a többi magyar csapatokat fogja fölhasználni, nem pedig drága pénzen hozatott külföldi csapatokat. Ily módon legalább, ha a BKE csapata nem is, de a többi magyar csapatok javulni fognak.

A mérkőzés lefolyása teljesen egyoldalú volt, mert azzá tette azt a magyarok állandó támadása. Csupán azt konstatálhatjuk, hogy a I. Vienna játékosai mind footballisták, akik azonban sokkal jobban értenek a labdarugáshoz, mint a jég-hockeyhez.

Mint bíró, Minder Frigyes (BTC) működött kitűnően.

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje

Érvényes 1908. október hó 1-től.

Dél előtt				Dél után					
A vonatok érkezése Budapest keleti p. u.-ra.									
Érvényes 1908 október hó 1-től.									
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan
513	4:40	szv.	Tápiószecső	Gödöllő	321	12:10	szv.	Gödöllő	(Napoli, Nizza, Romp, Fiume)
646	5:00	tszsz.	Arad, Nagyvárad, Debreczen	1005	12:15	gyv.			
330	5:10	vv.	Berlin, Rutka	609	12:25	szv.			
309	5:30	szv.	Hatvan	301	12:45	gyv.			
1707	5:45	•	Msziget, Stanislaw	7	12:50	szv.			
909	6:00	•	(Belgrad, Brassabrod)	401	1:00	gyv.			
607	6:05	•	Brassó, Arad	903	1:05	•			
17	6:10	•	Komárom, Gyékényes	601	1:15	•			
11	6:25	•	Wien, Triest	1	1:30	•			
405	6:35	•	Lemberg, Kassa	503	1:40	•			
1911	6:55	szv.	Máramrossziget, Pécs, Bród, Eszék	1901	1:40	•			
918	7:10	•	Kiskőrös	1501	1:55	•			
507	7:20	•	Brassó, Kolozsvár	1801	2:10	•			
1307	7:25	•	Graz, Fehring	815	3:10	szv.			
3190	7:30	•	Hatvan	21	4:15	•			
311	7:40	•	Hatvan	323	4:50	•			
501	7:50	gyv.	Bukarest, Brassó	15	6:35	•			
1003	7:50	•	Roma, Fiume	505	6:40	•			
1509	8:15	•	Csörba, Kassa	907	6:55	•			
509	8:30	•	Bicske	385	6:55	•			
818	8:45	•	Hatvan	3	7:05	gyv.			
1007	9:05	•	Fiume, Bród, Pécs, Győr, Szekesfehervár	808	7:10	szv.			
13	9:20	•	Szabadka	605	7:25	•			
911	9:40	•	Berlin, Rutka	407	8:00	•			
307	9:50	•	Sopron, Győr	1000	8:15	•			
5	10:15	gyv.	Sopron, Győr	1705	8:20	•			
87	10:35	szv.	Triest, N-Kauzisa	333	8:30	•			
				23	8:35	•			
				1507	8:45	•			
				325	8:55	•			
				9	9:10	•			
				303	9:15	gyv.			
				1001	9:35	•			
				603	9:40	•			
				403	9:55	•			
				905	10:00	•			
				1303	10:10	•			
				1603	10:20	•			
				827	10:55	szv.			

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Dél előtt.

319 | 5:55 | szv. | Gödöllő

- 1) Csak vasár- és ünnepnapot követő kőznapon, továbbá minden kedden és pénteken közlekedik.
- 2) Bezárlag nov. 15-ig Bukarestől, azontúl csak Brassótól közlekedik.

Dél előtt				Dél után					
A vonatok indulása Budapest keleti p. u.-ról.									
Érvényes 1908 október hó 1-től.									
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
28	6:25	szv.	Nagy-hanusa,	610	12:30	szv.			Arad, Tóvis
1502	6:50	gyv.	Triest, Kassa, Csörba	310	12:30	•			Szombathely, Wien
1002	7:00	•	Fiume, Torino, Roma	322	1:25	•			Hatvan
302	7:05	•	Pécs, Fehring	1304	1:40	gyv.			Fehring, Graz, Mánizsa
902	7:10	•	Katika, Póprád-Felka	1504	1:50	•			Kassa, Póprád-Felka
604	7:20	•	Belgrad, Gyulafeldvár, Nagy-szeben,	912	1:55	szv.			Szabadka, Brassabrod
			Tóvis, Brassó	602	2:00	gyv.			Arad, Bukarest
			Máramrossziget	4	2:05	•			Wien, Paris
			Fehring, Graz	404	2:15	•			Kassa, Lemberg
			Triest	604	2:25	•			Kolozsvár, Tóvis
1302	7:25	•	Wien, Graz, Sopron	312	2:30	szv.			Szatmár-Németi
10	7:30	szv.	Lemberg,	82	2:35	•			Bicske
402	7:35	gyv.	Máramrossziget	312	2:35	szv.			Hatvan, Szerecs
320	7:40	szv.	Gödöllő	510	2:40	•			Szolnok
908	7:45	•	Belgrad, Bród	1902	2:55	gyv.			Eszék, Brassabrod,
606	8:00	•	Arad, Brassó						Gyékényes
1608	8:10	•	Kassa, Csörba	904	3:20	•			Bossabrod, Bel-
1008	8:20	•	Zágráb, Fiume,	1022	3:25	gyv.			grad, Konstantinápoly,
606	8:30	•	Pécs, Bród	304	3:30	szv.			Páks
			Kolozsvár, Brassó	324	3:50	szv.			Rutka, Berlin
408	8:30	•	Munkács, Máramrossziget,						Gödöllő
			Máramrossziget,	1004	4:10	gyv.			Zárák, Fiume, Roma,
			Rutka, Berlin						Nizza, Apafi
1708	9:00	•	Stanislaw	18	4:30	szv.			Komárom
306	9:15	•	Rutka, Berlin	6	5:15	gyv.			Győr, Sopron
2	9:24	gyv.	Wien, Sopron	386	5:20	szv.			Gödöllő
944	11:15	tszsz.	Kiskőrös	508	5:40	•			Kolozsvár, Brassó
20	11:55	szv.	Bicske	308	5:55	•			Rutka, Berlin

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Dél után.

334 | 7:00 | szv. | Pécel

- 1) Bezárlag nov. 15-ig Bukarestig, azontúl csak Brassóig közlekedik.
- 2) Csak vasár- és ünnepnap előtt hétköznapon közlekedik.

Dél előtt				Dél után					
A vonatok érkezése Budapest nyugoti p. u.-ra.									
Érvényes 1908 október hó 1-től.									
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan
701	12:50	kel.ost.	Konstantinápoly, Bukarest	157	12:05	szv.			Rákospalota-Ujpest
145	9:25	szv.	Dunakeszi-Alag	133	1:25	•			Nagymaros
721	9:30	•	Czegléd	703	1:30	gyv.			Bukarest, Bázias
4101	9:45	•	Esztorgom	403	1:40	•			Páris, Wien
139	9:00	•	Nagymaros	161	2:25	szv.			Dunakeszi-Alag
6505	9:10	•	Lajosmizse	163	3:40	•			Rákospalota-Ujpest
117	6:15	•	Rákospalota-Ujpest	6507	3:20	•			Kecskemét,
8701	6:20	•	Szolnok, Czegléd	6703	4:05	•			Lajosmizse
1407	6:25	•	Berlin, Zsolna	127	4:10	•			Szolnok, Czegléd
817	6:40	tszsz.	Párkány-Nána	4107	5:00	•			Nagymaros
709	7:15	szv.	Bukarest,	815	5:30	tszsz.			Esztorgom
709a	7:25	•	Bázias	165	5:35	szv.			Észékújvár
149	7:30	•	Czegléd	115	5:55	•			Rákospalota-Ujpest
4103	7:40	•	Rákospalota-Ujpest	707	6:34	gyv.			Wien, Berlin
117	7:45	•	Paris, Wien	167	7:00	szv.			Bukarest, Bázias
6501	7:50	•	Kecskemét,	711	7:35	szv.			Rákospalota-Ujpest
151	7:55	•	Lajosmizse	4111	8:10	•			Wien
131	8:10	•	Göd	169	8:25	•			Temesvár, Bázias
713	8:20	•	Párkány-Nána	125	8:50	•			Piliscsaba
163	9:10	•	Kiskunfélegyháza	107	9:05	gyv.			Dunakeszi-Alag
705	9:20	gyv.	Dunakeszi-Alag	4109	9:25	szv.			Párkány-Nána
1403	9:30	•	Berlin, Zsolna,	6503	9:35	•			Wien
4105	9:45	szv.	Pozsony	171	10:05	szv.			Esztorgom
155	10:20	•	Rákospalota-Ujpest	129	10:45	•			Kecskemét,
715	10:40	•	Szeged	723	10:50	•			Lajosmizse
110	10:55	•	Galánta	901	10:55	kel.ost.			Szeged, Szolnok

A vonatok érkezése Buda-Császfürdőbe.

4001 | 5:55 | szv. | Esztorgom

4003 | 7:45 | • | Esztorgom

4005 | 10:45 | • | Esztorgom

4007 | 5:17 | szv. | Esztorgom

4011 | 8:21 | • | Piliscsaba

4009 | 9:31 | • | Esztorgom

Dél előtt				Dél után					
A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról.									
Érvényes 1908 október hó 1-től.									
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
102	1:00	kel.ost.	Wien, Paris, Ostende, London	6704	12:05	szv.			Czegléd, Szolnok
148	5:25	szv.	Rákospalota-Ujpest	4104	12:10	•			Esztorgom
122	5:45	•	Párkány-Nána	160	12:15	•			Rákospalota-Ujpest
712a	5:50	•	Szeged, Szolnok	128	12:25	•			Nagymaros
152	5:00	•	Göd	162	1:10	•			Dunakeszi-Alag
4108	6:10	•	Esztorgom	4114	1:50	•			Piliscsaba
6502	6:40	•	Kecskemét,	126	2:10	•			Párkány-Nána
			Lajosmizse,	164	2:15	•			Rákospalota-Ujpest
			Kecskemét	4106	2:20	•			Esztorgom
150	6:45	•	Rákospalota-Ujpest	708	2:35	szv.			Galánta
1404	7:00	gyv.	Zsolna, Berlin	104	2:40	gyv.			Bukarest, Bázias
104	7:55	•	Wien	704	2:50	•			Czegléd
184	8:00	szv.	Dunakeszi-Alag	604	2:50	•			Lajosmizse, Kecskemét
712	8:20	•	Bázias	166	4:10	•			Rákospalota-Ujpest
114	9:20	•	Wien, Berlin	130	4:20	•			Nagymaros
158	9:25	•	Rákospalota-Ujpest	716	4:30	•			Szeged
708	9:40	gyv.	Bázias	108	5:05	gyv.			Bukarest, Bázias
6508	11:15	szv.	Lajosmizse,	124a	6:00	szv.			Nagymaros
			Kecskemét	168	6:15	•			Rákospalota-Ujpest
			Rákospalota-Ujpest	124	6:25	•			Párkány-Nána
				722	6:30	•			Czegléd
				4108	6:40	•			Esztorgom
				1406	6:50	gyv.			Hatvan, Pozsony
				722a	6:55	szv.			Czegléd, Szolnok
				710	7:15	•			Dunakeszi-Alag
				6506	7:40	•			Czegléd
				710	8:05	•			Lajosmizse
				710	8:45	•			Bukarest, Bázias
				132	9:10	•			Vác
				4110	8:30	•			Esztorgom
				172	8:45	•			Dunakeszi-Alag
				1408	9:20	•			Zsolna, Berlin
				118	10:				

Előfizetési díj:

Negyedévre... 2 kor.
Félévre... 4 kor.
Égész évre... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körömdi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Bécei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rímászombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Testnevelési kongresszus.*

A „Testedző-szövetség„ kezdeményezésére egy „testnevelési kongresszus“ tartása határozott el.

Mindazok, akik ifjúságunk testi épségét szívükön viselik, örömmel üdvözölhetik a gyűlés eszméjét és az előkészítő-bizottságot. Őszintén örülünk ennek mi, tornatanárok is, mert mi tudjuk legjobban, mennyire égető szükség van arra, hogy a mostani zürzavaros bábeli rendszertelenségből, végre egységes rendszer legyen.

E gyűlésnek, kapcsolatban a svéd torna behozatalával, tavaly kellett volna végbemennie, de . . . elmaradt. E körülmény azonban csak hasznára van az ügynek, mert ma már tudunk a behozott svéd tornáról gyakorlati tapasztalatokon kialakult véleményt is mondani.

A kongresszusnak egyik legfőbb teendője lesz, rendszert, állandóságot önteni az ifjúsági testgyakorlatokba. Feltétlen szükséges is végre megállapítani az ifjúsági testgyakorlatok állandó anyagát.

Redukálni kell mindenképp előtte a német rendszerű szergyakorlatok nagy és megemészthetetlen anyagát, de — a tapasztalatokon okulva — a svédrendszert sem szabad a maga egészében átvenni.

A svéd torna ismertetésénél hangoztattuk ismételtén azt, hogy az unalmasságig egyhangu

és hogy a fokozatos haladás elve benne nem érvényesül. Lányok, fiúk, gyermekek és felnőttek egy és ugyanazon gyakorlatokat végzik. Maguk a svédok is belátják rendszerük egyhangúságát és újabban a német tornaszereken is tornáznak s láthatólag az ezeken való tornázás alatt élénkülnek fel.

Ha már a nyugodtabb vérmérsékletű svédeknek is egyhangú és unalmas, rendszerük, képzelhetjük, mennyivel inkább az, ami temperamentumosabb vérű fiainknak.

Sokan maradisággal megcsontosodott konzervatizmussal szeretnek bennünket vádolni, mert nem mindig és feltétlenül lelkesedünk minden új dologért és sportnemért. A tavaly behozott és elrendelt svéd tornát is vegyes érzelmekekkel fogadtuk. Nagy részünk azonban lelkesedett érte, mert a tömeges tornáztatásra a svéd szereket kitűnőeknek és alkalmasoknak véltük s láttuk, hogy egyes gyakorlatai tornáztatásuknál hézagpótlók. Beláttuk azt is, hogy új anyagot, új életet és szellemet kell tornáztatásunkba bevinnünk, ha azt akarjuk, hogy a művelt nyugati és északi népek tornáztatásával lépést tartsunk.

A gyakorlatban azonban a svéd szerekek egy része nem bizonyult be oly ideálisnak, mint azt az első tekintetre gondoltuk, ép azért az előlegezett lelkesedésünk sok tekintetben lelohadt.

Irányításul és tájékoztatásul eddigi tapasztalatainkról a következőket mondhatjuk el.

Ifjúságunk általában a svéd tornát és sze-

* A P. H.-ből.

Szerk.

reit rokonszenvvel fogadta s még az olyanok is szívesen tornáztak, akik azelőtt huzódoztak a szertornától. Lelkesedésük azonban csak addig tartott, míg az újdonság ingerével bírt. Midőn e szereken a gyakorlatokon végig mentünk, szinte csodálkozva kérdezték, hogy „ennyi az egész?” Látván e gyakorlatokban az örökösen ismétlődő egyhanguságot, unalmassá vált nekik. Már pedig, amit unottan, lelkesedés nélkül végeznek, abból nincs haszon. Minden nemzet csak azokban a dolgokban és sport-nemekben tud kiválót produkálni, ami vérmérsékletének megfelelő s amit kedvvel űz. A svéd torna csak attikai só legyen. Fűszernek, csemegének kitűnő, de mindennapi eledelnek — legalább mi nekünk — nem való.

Okos és józan dolog tanulni másoktól; vegyük is át, ami jó tőlük, de ne dobjunk el botorul azt, amit eddig jónak tapasztaltunk. Ismételten hangoztathatom e helyütt is azt, hogy az ismert német-angol és svéd rendszerek okos keverékéből kell kialakulnia az egységes magyar nemzeti sport-rendszernek.

A svéd szabadgyakorlatok igen értékesek, azokat ismételten és szívesen végzik fiaink. Amennyiben azonban a fokozatos haladás elve bennök sem érvényesül, felváltva gyakorlandók és tanítandók a német-rendszer szabadgyakorlataival.

A tornaszerek közül a palánk és pad maradandó becszel bír, az ezeken való gyakorlatok csakugyan hézagpótlók. Nagyban csalódtunk azonban a Bom-ban és a Rácsban. Az ezeken való tornázás, az itt nem részletezhető okoknál fogva tömegekben veszélyes. Ha pedig tömegekben nem tornázhatunk rajtok és miután ezek gyakorlatai azonosak a mi kipróbált szereink gyakorlataival, nincs semmi értelme ezt átvennünk a svédektől, annyival is inkább, mert ezekkel csak szaporitanánk az amúgy is megemészthetetlen szertorna anyagát. A két elsőbb említett tornaszert untig elég arra, hogy az emberi testalkat támaszát képező csontrendszert fejlődésében helyesen irányítsuk.

Amidőn még megemlítem, hogy a tüdő-gimnasztikát nem szabad figyelmen kívül hagynunk, és hogy a járásra nekünk is a svéd-ekhez hasonlóan nagyobb súlyt kell helyeznünk, körülbelül meg is jelöltem azt, hogy a svéd tornából ennyi és nem több veendő át

Mindezeket azért tartottam szükségesnek megírni, hogy a kongresszuson résztvevő sport-férfiak ezeket a tapasztalatainkat figyelembe véve, állapítsák meg majd magyar ifjúságunk tornaanyagát és a 3 rendszerből

csak azt válogassák ki, ami jó s ami vérmérsékletünknek megfelelő; de feltétlenül vessék el azt, ami rossz. Így cselekedve munkájukon áldás lesz s mi is — kikre nemzetünk ifjúságának testi épsége és erősítése bízott — örömmel tanítunk oly rendszerben, amelynek eredménye áldásos.

Michnay Gyula.
tornatanár.

Az uszásról.

A M. U. SZ. figyelmébe ajánlja Preiszner P.

Örömmel olvastam a M. U. Sz.-nek idej programját. Nagyot dobbant tornatanítói szívem s hangosan felkiáltottam: végre, valahára! Nem a kilátásba helyezett világ uszósövetségnek örültem meg ennyire, nem is a nagy számmal ígért országos és nemzetközi versenyek dagasztották keblemet. Nem vagyok ugyan ezeknek sem ellensége, ha a szövetkezésben ez az elv érvényesül: összetett erővel több jót tehetünk s a versenyeknek is, általában véve, barátja vagyok, ha azokat módjával rendezik és nem önmagukért.

De a mai uszóversenyekről az a szerény véleményem, hogy azok, bizony, legföljebb egyesek szereplési viselkedésének, egyesek hiúságának a kielégítésére szolgálnak. A dicsőséget sem tartom nagyra, amit uszóink külföldi szerepléseikkel a hazának szereznek, hiszen mindig ugyanarról az egypár uszóról van szó. Engem nem az öröm, hanem inkább a szomorúság érzése fog el, valahányszor ilyen szerepléseknek nagyhangu referációját olvasom, mert tudom, hogy ezeken a „bajnokokon” kívül, itthon, bizony, édes kevesen usznak.

Ismétlem tehát, nem ezek a dolgok örvendeztetek meg, hanem: z a kilátás, hogy végre valahára. — mert bizony már régen megtörténhetett volna — ráterelődik, a M. U. Sz. révén, uszóegyesületeinknek s tán a közoktatásügyi kormánynak is a figyelme a tanulók és ezzel a nagy tömegek uszására.

Mert hát mi is csak az uszás?

A legideálisabb testgyakorlatok egyike. A vele járó mozgás kiterjed az egész testre, annak minden izmára. Erősíti legfontosabb szerveinket: a szívet, tüdőt és bőrt. (A ki uszik, az lég- és napfürdőt is vesz és tisztán tartja a bőrét.) Ezenkívül pedig a vízbe fulladás veszedelme ellen is jókora biztosítást nyújt. Mindezen tulajdonságok, — no meg az a körülmény is, hogy üzése kevésbe kerül — kívánatosá teszik, hogy az uszást minden ember, férfi és nő, felnőtt és gyermek egyaránt, megtanulja és gyakorolja.

De hogyan lehetne ezt elérni, milyen uton-módon lehetne azt a kívánt állapotot legalább megközelíteni?

Erre a kérdésre szeretnék itt felelni és ezt a feleletet ajánlom a M. U. Sz.-nek becses figyelmébe.

Ne tessék vállalkozásomat merésznek, vagy szerénytelennek minősíteni. Tornatanító vagyok, sokat olvastam erről a kérdéstről és magam is szenvedélyes uszó vagyok. Tudom például azt, hogy Angliában és Svédországban az uszás a testi nevelésnek igen fontos részét képezi és tudom, hogy Németországban, a legújabb időben szintén nagy értéket tulajdonítanak az uszásnak. Ez utóbbi országban az uszóegyesületek és iskolák nyaranta ezer meg ezer tanulót részesítenek az uszás áldásaiban. Társadalom és állam karöltve járnak el ebben. Külön eszközöket találtak fel a tömeges tanításra és sok iskolában a tornatanítás keretében megtanítják a tanulókat a szárazon végezhető gyakorlatokra.

Ezek a példák lebegnek szemeim előtt s ezek lelkesítenek, buzdítanak arra, hogy felhívjam a M. U. Sz. figyelmét, hogy sokkal üdvösebb, sokkal hazafiasabb munkát végezne, ha minden világszövetség és verseny helyett minden erejét és befolyását arra fordítaná, hogy a tanulók nagy tömegei részesüljenek az uszás áldásaiban. Ha ez megtörtént, csak azután rendezze a sok mindenféle versenyt, akkor lesz kivel és kinek.

A M. U. Sz. feladatát képezni tehát, szorgalmazni a közoktatásügyi kormányánál, hogy minden rangú és rendű iskolában tényleg — és ne csak papiroson — tanítassék legalább a szárazon végezhető része az uszásnak. Ennek persze előfeltétele az, hogy a különböző képezdek hallgatóit tényleg megtanítsák uszni és arra, hogy ezt tanítani is tudják, különös súlyt helyezve a tömeges tanításra. (Ma még a tornatanítóképzőben sem tanítják azt.) Hanem hát a kormány nagyon lassan működő gépezet, azért a társadalom, ebben az esetben az uszóegyesületek munkájára nagy szükség van. Azért azt tartom, minden uszóegyesületnek főfeladatát kellene hogy képezze, évenként több olyan uszótanfolyamnak a rendezése, melyen minél több tanulót — fiút és leányt külön-külön — taníttassanak meg uszni. A tanfolyamok vezetésére Németországban sok helyen fizetett embereket alkalmaznak, de legtöbbször — s így olcsóbb — bizony az egyesületek tagjai vállalkoznak e nem kis fáradsággal járó, de nagyon üdvös munkára.

Ezzel ki is meritettem mondanivalóimat e tárgyról, mert részletkérdések tárgyalásába nem kívánok ez uttal fogni. Ismétlem, hogy ha a M. U. Sz. és benne az egyesületek ezt az utat követnék céljaiknak elérésében, — hiszem ugyanis, hogy azon az uton, a melyen most haladnak is, ez az üdvös cél lebeg szemeik előtt — akkor fáradozásaiknak sokkal hamarabb meg lesz a gyümölcse s ez sokkal nagyobb is lenne.

Előbb legyenek uszóink, legyen az uszás általá-

nosan kedvelt testgyakorlata ifjúságunknak, de még a felnőtteknek is és pedig szegénynek gazdagnak egyaránt, csak azután rendezzünk nagyszabásu versenyeket.

Hogy szavam nem lesz a pusztában elhangzó szó és a M. U. Sz. meghallgatja tanácsomat, arra nézve reményt nyujt az a körülmény, hogy idei programjában szerepel a tanulók uszása, csakhogy erősen mellékszerepet játszik az ott.

Az ifjúsági tornaverseny szabadgyakorlatai.

Általános tudnivalók: Minden gyakorlat 4-szer megismételtetik $4 \times 4 = 16$ ütemben olyformán, hogy az ifjúság egy-egy gyakorlatnak ily négyszeri megismétlése közben egyszer körben megfordul s a 16-ik ütemre kettős jelre eredeti helyére visszatér. Az eredeti felállási helyet minden tanulónál egy kis vaslemez jelzi a földön, amelyen a tanuló alapállásban állva, jobb lábával áll. Minden mozdulatban 4 (csendesen számlált) ütemig kitart az ifjúság is harangjelre folytatja a következő ütemet. Minden mozdulat határozott és biztos kivitelére nagy gond fordítandó. Minden mozdulatnál az igazodásra és fedezésre szigorúan figyelni kell! A gyakorlatok mozdulatai szemléltető képek kíséretében lesznek ismertetve.

I. Gyakorlat. 1. Mozdulat: Terpeszállás ballra páros karlendítéssel oldalt középtartásba 1—2—3—4.

2. Mozdulat: $\frac{1}{4}$ fordulás balra, jobb lábzarás a bal lábhoz páros karlendítéssel rézsutos magas tartásba (jobb kar mély tartáson át köröz) mérsékelt törzshajlítás (homoritva) előre (karok a törzs tengelyében) 5—6—7—8.

3. Mozdulat: Törzsnyujtás páros karlendítéssel oldalt középtartásban s lábujjállás 9—10—11—12.

4. Mozdulat: Alapállás (páros karlendítés mély tartásba), 13—14—15—16.

II. Gyakorlat, mint I.), de ellenkezőleg. III. Gyakorlat. 1. Mozdulat: Bal támadóállás, oldalt páros karlendítéssel jobbra középtartásba 1—2—3—4.

2. Mozdulat: $\frac{1}{4}$ fordulás balra, bal lebegő állásba, a nyujtott bal lábon (a jobb láb mérsékeltlen hátra lendül) páros karlendítés balra a mélytartáson át magastartásba 5—6—7—8.

3. Mozdulat: Jobb támadó állás hátra páros karhajlítással a tarkóra 9—10—11—12.

4. Mozdulat: Jobb lábbal alapállásba lépni, 13—14—15—16.

IV. Gyakorlat, mint III.), de ellenkezőleg. V. Gyakorlat. 1. Mozdulat: Bal támadóállás, oldalt páros karlendítéssel, oldalt középtartásba 1—2—3—4.

2. Mozdulat: $\frac{1}{4}$ fordulás balra, jobb láb zárás páros karkörzés befelé a mélytartáson át magas tartásba és törzshajlítás hátra 5—6—7—8.

3. Mozdulat: Törzsnyújtás és gugló állás páros karlendítéssel, oldalt középtartásba 9—10—11—12.

4. Mozdulat: Nyújtás alapállásba 13—14—15—16.

VI. Gyakorlat, mint V.), de ellenkezőleg. VII. Gyakorlat. 1. Mozdulat: Bal támadó állás, oldalt bal karlendítés, rézsutos magastartásba előre, jobb karlendítés hátsó rézsutos mélytartásba 1—2—3—4.

2. Mozdulat: $\frac{1}{4}$ balra, jobb támadó állás előre, jobb karlendítés a mélytartáson át, rézsutos magastartásban előre, bal karlendítés a mélytartáson át hátra, rézsutos mélytartásba 5—6—7—8.

3. Mozdulat: $\frac{1}{2}$ fordulás balra, térdelés a jobb térdre, páros karlendítés mellső középtartásba, (jobb kar lendül a mély tartáson át) 9—10—11—12.

4. Mozdulat: Nyújtás alapállásba, $\frac{1}{2}$ fordulás jobbra, jobb lábzárással 13—14—15—16.

VIII. Gyakorlat, mint VII.), de ellenkezőleg.

A MASZ. testnevelési szakosztályának előadói tervezete.

Készítette: Sztankovits Szilárd a MASZ. titkára és dr. Gerentsór László a testnevelési szakosztály előadója

A MASZ. tanácsa iskolai testnevelési szakosztályt alakított és részére azt a megbízást adta, hogy tegye tüzetes vizsgálat és vita tárgyává mindazokat a kérdéseket, amelyek az iskolai testnevelés körébe vágnak, az eszmék tisztázása után pedig dolgozzon ki a magyar viszonyok igénybevételével az iskolai élet összes fokozatait és vonatkozásait felölelő olyan tervezetet, amely modern alapokra fekteti az iskolai testnevelés ügyét és amellet az élettan és a pedagógia tudományos bírálata előtt is megállja helyét.

A szövetségtanács ezen elhatározásának indító okai röviden a következők:

Mindenki régen érzi az iskolai testnevelésügy reformjának szükségét. A kérdések azonban, amelyeket itt meg kell oldani, oly nehezek és bonyolultak, hogy minden munkálat, amely e téren készül, csak akkor fog megfelelni igazi céljának és rendeltetésének, ha az alapos és gyökeres lesz, ha felöleli az iskolai testnevelésügy minden fázisát és ha a reform megalakításánál felhasználja nemcsak a gyakorlati sportférfiaknak kipróbált tapasztalatait és ismereteit, de a neveléstan és orvostudomány szakmunkásainak közreműködését is. A testnevelésügy új és modern alapokra fektetése iránt világszerte megindult a mozgalom és mindenütt találkozunk olyan törekvésekkel, amelyek a ma különböző országokban létező rendszerek teljes újjászervezését célozzák. Hogy külföldi példákra hivatkozunk, Franciaországban a francia atletikai szövetség széleskörű kongresszust tartott a Sorbonneban a kormány egy tagjának elnöklete alatt, amelynek egyik fő tárgya a testnevelés reformálása volt. Elő-

adók gyanánt valamennyi tételnél elismert előkelő pedagógusok, tudós orvosok, magasrangu katonatisztek és előkelő sportférfiak szerepeltek.

Görögországban az olimpiai játékok révén ismert György herceg, ki az első sportszaktekintélyek egyike a világon, tervezetet készítetett az iskolai testnevelés reformjáról, amely tervezet felöleli az összes fonto kérdések megoldását és a szakosztálynak is értékes anyagot fog nyújtani.

Megemlithetjük még, hogy Németországban, ahol maguk a szakemberek sincsenek megelégedve az egyoldalú Jahn-féle tornarendszerrel, Angliában, ahol fő az iskolákban a tulzázba vitt atletikai gyakorlatokkal szemben bizonyos fegyelmező rendszer hiányát érzik, továbbá Amerikában, Svédországban, Olaszországban, szóval amint láthatni, a legtöbb kulturállamban érzik a hivatott tényezők, hogy az iskolai testnevelési rendszerek nem tökéletesek, nem felel meg az általános emberi, nemzeti és egyéni érdekeknek és hogy egyrészt egy bizonyos irányban való tulhajtás, másrészt pedig az élettani alapok elhanyagolása képezi a bajoknak főokát.

Ha a nyugati kulturállamokban ilyen állapotokkal találkozunk, hazánkban a testnevelés ügye még rendezetlenebb. Elérkezett tehát az idő arra, hogy az ifjusági testnevelés égető kérdéseit gyökeres megoldás elé vigyük. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy milyen égető s rendkívüli fontos kérdés megoldására vállalkozott a Magyar Athletikai Szövetség tanácsa akkor, amikor iskolai testnevelési szakosztályát megalakította, abba bevásztotta az elméleti és gyakorlati sportférfiakon kívül az orvosi és pedagógiai kar szakembereit is és megbizta őket azzal, hogy a magyar testnevelésügy reformjára nézve megindokolt munkálatot dolgozzanak ki.

A szakosztály, amidőn komoly és felelősségteljes megbizását átveszi is munkásságát megkezdi, feladatának sikeres megoldása és a nagy testnevelési anyag feldolgozása szempontjából programját főbb pontokba foglalja és elhatározza, hogy azokat lehetőleg külön szakbizottságok útján fogja tárgyalatni.

A szakosztály tevékenységének egyelőre főbb portjai a következők:

1. Elemi iskolai testnevelés.
2. Középiszkolai testnevelés.
3. Főiskolai testnevelés.
4. Tornatanár képzés reformja.
5. Iskolán kívüli ifjuság testnevelése.
6. Leányok testi nevelése.
7. Katonai gyakorlatok jelentősége.
8. Katonai javaslatok, tervezetek kidolgozása, hatóságok, iskolák, testületek számára közérdekű testnevelési kérdésekben.
9. Vitaesték, felolvasások rendezése a nyivánosság bevonásával.

I.

Az elemi iskolai testnevelés reformja.

A gyermeknevelés terén hazánkban az utóbbi időben igen nagy fellendülés mutatkozott, de a gyermek testi nevelése érdekében alig történt valami gondoskodás. Kedvező fordulat következett be az elemi iskolák új tanítástervének életbe léptetésével, amennyiben most már úgy a fiu- mint a leányiskoláknak még első osztályaiban is külön testgyakorlati órák tartanak. Azonban az elemi iskolákban végzett testmozgásoknak feladata első sorban az volna, hogy a szellemi munka által okozott károkat, főleg pedig a sok ülést és az ebből származó gerinczergőböléseket ellensúlyozza és a test korrekt fejlődését előmozdítsa. E célból olyan testgyakorlatok vegzendők, amelyek olyképen legyenek összeállítva, hogy hatályos módon szolgálják azt a célt és feladatot, a melyet itt hangoztatunk.

Annyit már itt is konstatálhatunk, hogy a mai elemi iskolai torna nem felel meg mindenben a testi szükségleteknek és ezért a ma alkalmazásban lévő tornarendszer alaposan átdolgozandó lenne. Azok a mesterséges mozgások ugyanis, amelyek együttvéve a torna rendszerét alkotják, nem elégitik ki a gyermeki szervezet követelményeit. A gyermeknek a tornán kívül szabadtéri mozgásra is van szüksége, amely nemcsak testnevelési szempontból hasznos és lényeges, de kedvező hatást gyakorol a kedélyre és általában a lelki tulajdonságokra. Ez okból tehát kívánatos, hogy a szabadtéri mozgás és a játék szervesen illesztessék be az elemi iskolai testnevelés gyakorlatába és hogy megállapítsuk azokat a követelményeket, amelyeket a játékok rendszeresítése szempontjából teljesíteni kell. Meg kell tehát határozni a játékok idejét, helyét, tartamát, nezeit, a vezetés módjait, a játékterek berendezését stb.

Rendezni kellene még jobban az egészségügyi kérdéseket. Az egészségtan tanítására nagyobb gond volna fordítandó: pl. külön órát kellene szentelni még az elemi iskolában is a harmadik osztálytól kezdődőleg a higiénikus tudnivalók elsajátítására, (levegő, világosság, víz, fürdő, stb.)

A családi otthon egészséges életrendjének ápolása s a nép legszélesebb rétegét érdeklő elemi iskolák tanulóinak a szabad természetben való foglalkoztatása, a játékok műveltetése adja e szakosztály munkásságának bőséges anyagát.

Amit azonban programunkban az iskolai nevelés elérése céljából legfőbbnek és ujnak s amit az egész vonalon keresztülviendőnek tartunk, az a következő:

Tudnivaló, hogy az elméleti tárgyak sokasága még az elemi iskolákban is mennyire megerőlteti a zsenge gyermeki agyat és idegeket, éppen ebből az okból mellőzendőnek tartjuk ezen a fokon az összetett tornagyakorlatok kultiválását.

Még ennél is megszívlelendőbb, hogy amiként a többi tanítási tárgyaknál (olvasás, írás, számolás, stb.) utrávalóval látja el még az elemi népiskola is növendékeit, épen úgy a tornatanítás anyagából is a mindennapi élet foglalkozásai között is végezhető, egyszerű gyakorlatokat kellene elsajátítani az iskolából kikerülő ifjúsággal. Ezeket a gyakorlatokat azután még a tanítási órák és óráközök alatt is állandóan és folyton gyakoroltatni kellene, hogy megszokássá, a tanuló második természetévé váljanak. Csak így remélhető, hogy a népiskolából kikerülve, serdültebb, meglelt korokban is, mindkét uembeli ifjúság otthon, a család körében is gyakorolni fogja azokat és példája által gyakoroltassa a környezetébe esőkkel is. Ezt az élet iskolájára való utrávalót kell megteremteni és elsajátítani a testgyakorlatok köréből is minden iskolafajnak, habár különböző mértékben, főképen pedig s elsősorban a népek millióit nevelő népiskolának.

Megállapíthatjuk tehát, hogy az elemi iskolai testnevelés újjászervezése érdekében első sorban a következő kérdéseket kell tisztázni:

1. Mi a célja az elemi iskolai testnevelésnek?
2. Mely eszközökkel érheti el célját?
3. Milyen mértékben és módszer szerint taníttassék a torna?
4. Milyenek legyenek a szabadtéri mozgások és játékok, hányszor és mely időben gyakoroltassanak?
5. Milyen legyen a játéktér és tornacsarnok felszerelése, illetve berendezése?
6. Legyenek-e óráközi testmozgások és milyenek?
7. Melyek legyenek az egészségügyi intézkedések?
8. Egyéb kérdések.

(Folytatása következik.)

Iskolák. Főiskolák.

Magyarország 1908—9. évi főiskolai kardvívó bajnoksága. A Budapesti Egyetemi Athletikai Club tizéves fennállása alkalmából, a Főiskolai Sportszövetség megbízásából, nagyszámu és előkelő közönség előtt rendezte Magyarország főiskolai kardvívó bajnokságát. Győztes a mult évi bajnok, Pajzs Pál lett, aki igen szép művészi munkával győzte le összes ellenfeleit. Dr. Speidl Zoltán mint főrendező, Nagy Béla pedig mint jury-elnök sikerrel dolgoztak.

Eredmények:

I. Csoport.

1. Pajzs Pál és Korcsák Géza 4—4 győzelemmel
3. Gréber Géza és Kovács György 3—3 győzelemmel.
5. Szécsi István 1 győzelemmel.
6. Prokop János 0 győzelemmel.

II. Csoport.

1. Kubik Lajos 3 és fél győzelemmel.
2. Posta Sándor 3 " "
3. Halász Zsiga 2 " "
3. Lenik Károly 1 " "
4. Rác Vilmos fél " "
- Hoffmann Béla visszalépett.

III. Csoport.

1. Sajgó Jenő 4 győzelemmel.
2. Rozgonyi György 3 " "
3. Hoór Egon 2 " "
4. Szrubián Dezső 1 " "
5. Mészárovs György 0 " "

IV. Csoport.

1. Polgár István 4 győzelemmel.
2. Palotai Kovács Károly 3 " "
3. Grünwald Bela 2 " "
4. Mandel Andor 1 " "
6. Bognár Gusztáv 0 " "

Döntő körmérkőzés, melyben részt vett az egyes csoportok első és második helyezettje:

Bajnok: Pajzs Pál orv. 7 győzelemmel. (Kultusz-miniszter díja).

2. Posta Sándor KEAC. 6 győzelemmel. (Egyetemi tanács díja).

3. Rozgonyi György, Kereskedelmi akad. Wien 5 győzelemmel. (Székesfőváros díja).

4. Palotai Kovács Károly BEAC 4 győzelemmel. (Székesfőváros második díja).

5., 6., 7. holtversenyben: Polgár István orv., Kortsák Géza jogh. és Sajgó Jenő jogh. 2—2 győzelemmel. (Mindhárman tisztelet díjat kaptak a BEAC-tól).

8. Kubik Lajos BEAC.

A Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia Sportkörének disztornája. A kereskedelmi akadémia ujonan épített tornatermében egy fényesen sikerült disztornát rendezett a KKAS a MOTESz reprezentatív OTE és a KOAC mintacsapatának közreműködésével. E fiatal sportegylet szárnybontása volt e disztorna a tornászati terén s bátran állithatjuk, hogy e tűzpróbát ezen egyesület fényesen megállotta.

Az ünnepélyt egy rendkívül előkelő és nagy számú közönség nézte végig, melynek soraiban ott láttuk gróf Bánffy Miklós főispánt, Fekete Nagy [Béla polgármestert, báró Josika Samut, a KAD elnökét.

A verseny keretén belül egy magasugrás handi-cap dőlt el, melynek győztese Wilkesz Manó 150 + 20 = 170 cm. eredménnyel.

A disztorna befejeztével Kiss Sándor keresk. akadémiai igazgató lendületes beszédet tartott, melyre Malecki Román, a MOTESz titkára és képviselője, válaszolt. E disztornával Kolozsvárt a tornászati meg-alapított, melynek a városban nagy jövője van.

Torna, Athletika és Vivás.

A magyar testnevelési kongresszus végrehajtó-bizottsága február hó 23-án este 7 órakor tartotta meg első ülését.

A végrehajtó-bizottság ülésén Iszer Károly elnököl és megjelentek: sárói Szabó Lajos vezérkari százados, dr. Kovách Aladár, Juba Adolf, Stankovits Szilárd, Bábel Rezső, Galambos Ede, dr. Henney Vilmos, Röser Edvin, Ujhelyi Sándor, dr. Perényi István, Bolla Mihály, Iszer Károly, Malecki Román.

A kongresszust 1909. május hónap 20 és 21-én tartják meg.

A végrehajtó-bizottság a kongresszus lefolyásának tervezetét tárgyalta és megállapodott abban, hogy a kongresszus elé megbeszélésre vinni. E kérdések és az anyag meghatározására egy albizottságot választott, melynek elnöke dr. Kovách Aladár királyi tanácsos, a Mentő Egyesület igazgatója, tagjai: Galambos Ede, Juba Adolf, dr. Kmettykó János, dr. Perényi István, sárói Szabó Lajos vezérkari százados, Ujhelyi Sándor, titkár pedig Malecki Román. A bizottság elkészíti a kongresszus anyagát, a megvitatásra kerülő kérdéseket, melyeket a végrehajtó-bizottság márczius hó 4-én tartandó ülésében fog megállapítani.

Műszaki sporttársulat. A napokban tartotta alakuló értekezletét a műszaki sporttársulat czim alatt egybegyült műszaki férfiaknak ama csoportja, mely a testedzést fizikumának erősítésére, a társulatot pedig ezen czél elérésének eszközeül óhajtja felhasználni. Az értekezleten nagy számban jelentek meg az érdeklődők, kik az üdvös czél tudatában rokonszenvesen fogadták azt a programot, mely a társulat munkáját jellemzi. A program fontosabb pontjai: a nyilvánosság teljes kizárásával, rendszeresen észszerű beosztással művelni a sportot oly viszonyok között, mely a műszaki világ minden komoly faktorának hozzáférhetővé teszi saját teste művelésének módját, továbbá a társadalmi érintkezés kultiválását. A komoly akciónak különben egyik főfeltétele az, hogy csak idősebb intelligens és kifogástalan jellemű ur emberek léphetnek be a társulatba, másrészt a műszaki világ azok a énevezői, kik egyrészt, mint mérnökök, építészek, másrészt a kereskedelmi világ műszaki részének ténnyezői gyanánt szerepelnek.

A Fiumei Athlétikai Clubot a Tőrekvés Sport Egyesület rendezésében dülőre kerülő Budapest székesfőváros bajnokságában Stärk nehézsúlyú birkózó fogja képviselni.

A Typographia Sport Club 1909. évi márczius hó 6-án este, a VI. ker. függetlenségi 48-as kör összes helyiségeiben (VI., Andrassy-ut 67, I.) Athléta-bált rendez. Belépőjegy ára: személyjegy előre váltva 1 kor. 60 fill., a pénztárnál 2 kor. Családjegy előre váltva 4 kor., a pénztárnál 5 kor. Kezdeté este 9 órakor.

Uszás. Evezés.

Uszoda a millenáris versenypályán. A fővárosi sportkörökben szóbeszéd tárgyát képezi az a terv, mely szerint a millenáris versenypályán uszodát építenek. A terv, melyet Iszer Károly és dr. Füzessey Zoltán, a középiskolai országos tornaünnepély végrehajtó-bizottságában igaz meggyőződéssel ajánlottak a kultuszminiszternek, a miniszter jóindulatu támogatására talált. A Budapesti Versenypálya Szövetség így a kontinens egyik legjobban berendezett sporttelepe lesz. Ismerve azt az ügybuzgalmat, melyet ez a testület eddig is kifejtett, meg fogják adni a módot arra, hogy olcsón, de régi dicsőséghez mértén fejlődjék a hazai sport legfényesebb eredményü ága — az uszás!

A Pannonia Evezős Club folyó hó 19-én tartotta a Katona-féle vendéglő külön-termében VIII. évi rendes közgyűlését, melyen az elnökség távollétében dr. Kirchknopf Ferenc igazgató elnökölt. A közgyűlés megadta a felmentvényt az 1908. évi tisztikarnak és választmánynak s a választmány előterjesztésére megszavazta az 1909. évi költségeloirányzatot. Kimondta határozatilag a közgyűlés, hogy a működő tagokra kivetett szövetségi tagdíjat az egyes tagok maguk viselik. A klub tisztikara következőkép alakult meg: Tiszteletbeli elnök: gróf Károlyi Mihály. Elnök, gróf Andrássy Sándor. Alelnök: gróf Károlyi József. Igazgatók: dr. Kirchknopf Ferenc, dr. Molnár Béla. Titkár: dr. Zádor Béla. Pénztáros: ifj. Novák Mór. Ellenőr: Schletter Ferenc. Ügyész: dr. Kerster Gyula. Gazda: Lindmayer Gyula. Jegyzők: Mayer Ferenc, Szabó Sándor, Szukováthy Imre. Művezetők: Farkas Elek, Kullmann Vilmos. Szertáros: Szébeny György. Szmvizsgálók: Fűzfás Ferenc, Németh Ernő, Stursa Hugó. Választmányi tagok: Abrai Zoltán, Erdősi Jenő, Gollowitz Mihály, dr. Horváth Elemér, Manno Leonidas. Martin István, Raics Lajos, dr. Szelnár Aladár. Pótválasztmányi tagok: Bauer Ferenc, Cristofoli Olivino, Eisner Aurél, Ranzenberger János.

A közgyűlésen mutatta be a klub vezetősége azt az értékes turadíjat, melyet Záborszky István alapító tag ajánlott fel s amelyet a legtöbb kilométer — 3326 — megevezésével Vida József nyert meg. A közgyűlés elé terjesztett izléses kiállítású és érdekes tartalmú évkönyv bővebb méltatására még visszatérünk.

Jégsport.

A Budapesti Korcsolyázó Egylet 7 : 1 (3 : 0) arányban verte meg a városligeti nagy jégpályán nagy és előkelő körönség előtt a prágai Slávia kitűnő jég-hockeyi csapatát és így a magyar csapat fényes revánst vett tavalyi legyőzőjén. A cseheknek ugyan a védelem az erősoldaluk, de a magyar csatársor pompás, észszerű támadásaival szemben sehogyse tudtak boldogulni. Nagyon jól védett a kapusuk, Loos. A magyar csapatban Lauber, Csáky István és Béla grófok a támadásban. Hevessy a védelemben voltak nagyon jók, de a többiek is szépen és jól játszottak. Bíró: Márkus Jenő dr. (BKE.) volt.

A nemzetközi jég-hockey előtt tartotta meg házi korcsolyázó versenyét a BKE. a következő eredménnyel:

I. 1000 m. handicap, 20 éven aluliak részére.

1. Láng Ferencz.
2. Dömötör István.
3. Balogh János.

II. 1500 m. handicap, 20 éven felülik részére.

1. Haraszi Lajos.
2. Bárunik Oszkár.
3. Bihary József.

III. Műkorcsolyázás, 16 éven aluli ifjak részére.

1. Varga Pál.
2. Salac Oszkár.
3. ifj. Preisz Gusztáv

IV. Műkorcsolyázás, 16 éven aluli hölgyek részére.

1. Ditnich Emma.
2. Balházy Kati.
3. Well'sch Mimi.

A délutáni hölgy jég-hockey mérkőzésen a mág-náshölgyek csapata győzött 9:0 (4:0) arányban.

A Budapesti Korcsolyázó Egylet Komáromban. A BKE. hétfőn, legujabb műkorcsolyázóival felrándult Komáromba. A kirándulásnak célja volt, a korcsolyázó sport fellendítése a vidéken.

Az egyesület részéről ott voltak: dr. Szentgyörgyi Imre igazgató, Liedemann Frigyes titkár, dr. Kaiser, Kronberger Lilli, Mérey Horváth Opika, Perényi Edith, Fráter Ducika, Gansberger főhadnagy, Tausig hadnagy, Szende Andor, Farkas Ivor, Geiszt Gáspár tagok és Seibert műkorcsolyázó trainer. Ha e névsoron végig tekintünk, felesleges is mondanunk, hogy a komáromiaknak ritka műélvezetben volt részük és ha a látottakat a hasznukra fogják majd értékesíteni, azzal róják le legjobban hálájukat a BKE.-nek ezért a nemes cselekedetéért.

Különösen tetszett Kronberger Lilli világbajnoknő, kinek mesébe való mutatványait nem győzték megcsodálni.

Szerkesztői üzenetek.

B. P. Veszprém. Talán az ottani postahivatalnál megmondják.

S. I. Győr. A kért lappéldányokat a kiadóhivatal már elküldötte.

B. R. Máramarossziget. Majd utána járunk a dolognak és annak idején értesíteni fogjuk.

S. H. Ujvidék. Minden esetre Ön nyerte meg a fogadást

F. G. Arad. Ha figyelemmel olvasná lapunkat, úgy a mult számunkban olvashatta volna az összes eredményeket

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje

Érvényes 1908. október hó 1-től.

Dél felé				Délután			
A vonatok érkezése Budapest keleti p. u.-ra.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nem	honnan	vonat-szám	óra	perc
513	4:40	szv.		Lajosváros	821	12:10	szv.
645	5:00	szv.		Arad, Nagyvárad, Debrecen	1005	12:15	gyv.
339	5:10	sv.		Berlin, Rutka	609	12:25	szv.
309	5:30	szv.		Hatvan	301	12:45	gyv.
1707	5:45	szv.		Msziget, Stanislaw	7	12:50	szv.
909	6:00	szv.		Belgrad, Beszabrod	401	1:00	gyv.
607	6:05	szv.		Brassó, Arad	903	1:05	szv.
17	6:10	szv.		Komárom, Gyékényes	601	1:15	szv.
11	6:25	szv.		Wien, Triest	1	1:30	szv.
405	6:35	szv.		Lemberg, Kassa	503	1:40	szv.
1911	6:55	szv.		Máramarossziget, Pécs, Bród, Eszék	1901	1:40	szv.
913	7:10	szv.		Kiskőrös	1001	1:55	szv.
107	7:20	szv.		Brassó, Kolozsvár	1001	1:55	szv.
1307	7:25	szv.		Graz, Fehring	1301	2:10	szv.
319a	7:30	szv.		Gödöllő	815	3:10	szv.
311	7:40	szv.		Hatvan	21	4:15	szv.
501	7:50	gyv.		Bukarest, Brassó	323	4:50	szv.
100X	7:50	szv.		Roma, Fiume	15	6:35	szv.
19	8:00	szv.		Bicske	905	6:40	szv.
1509	8:15	szv.		Csorna, Kassa	907	6:55	szv.
509	8:30	szv.		Szolnok	325	6:55	szv.
813	8:45	szv.		Hatvan	3	7:05	szv.
1007	9:05	szv.		Fiume, Bród, Pécs	909	7:10	szv.
13	9:20	szv.		Győr, Szekesfehervár	605	7:25	szv.
911	9:40	szv.		Szabadka	407	8:00	szv.
307	9:50	szv.		Berlin, Rutka	1009	8:15	szv.
5	10:15	gyv.		Sopron, Győr	1705	8:20	szv.
87	10:35	szv.		Triest, N-Kamiza	333	8:30	szv.
					23	8:35	szv.
					1007	8:45	szv.
					335	9:05	szv.
					9	9:10	szv.
					303	9:15	szv.
					1001	9:25	szv.
					603	9:40	szv.
					905	10:00	szv.
					1303	10:10	szv.
					1603	10:20	szv.
					827	10:55	szv.

1) Csak vasár- és ünnepnapot követő köznapon, továbbá minden kedden és pénteken közlekedik.

2) Beszélőg nov. 15-ig Bukarestől, asztól csak Brassótól közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Dél felé.

319 5:50 szv. Gödöllő

Dél felé				Délután			
A vonatok indulása Budapest keleti p. u.-ról.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nem	hová	vonat-szám	óra	perc
88	6:05	szv.		Nagy-kassa, Triest	610	12:20	szv.
1502	6:50	gyv.		Kassa, Csorba	310	12:30	szv.
1002	7:00	szv.		Fiume, Torino, Roma	322	1:25	szv.
302	7:05	szv.		Pécs, Tatabánya	1304	1:40	szv.
906	7:10	szv.		Kassa, Pópdáld	1004	1:50	szv.
				Belgrad	918	1:55	szv.
				Gyúlszécsény	603	2:00	szv.
				Nagy-szeben	404	2:05	szv.
				Tovis, Brassó	404	2:15	szv.
				Máramarossziget	604	2:25	szv.
				Fehring, Graz	82	2:25	szv.
				Triest	312	2:30	szv.
				Wien, Graz, Sopron	910	2:40	szv.
				Lemberg	1008	2:45	szv.
				Máramarossziget	1908	2:55	szv.
				Gödöllő	320	7:40	szv.
				Belgrad, Bród	904	8:20	szv.
				Arad, Brassó	1028	8:25	szv.
				Kassa, Csorba	304	8:30	szv.
				Zágráb, Fiume	324	8:30	szv.
				Pécs, Bród	1004	4:10	szv.
				Munkács, Máramarossziget	10	4:30	szv.
				Wien, Graz	6	5:15	szv.
				Máramarossziget	326	5:20	szv.
				Szabolcs	508	5:10	szv.
				Rutka, Berlin	308	5:55	szv.
				Wien, Sopron	332	6:25	szv.
				Kiskőrös	916	6:30	szv.
				Bicske	314	6:40	szv.
					1601	6:55	szv.
					1705	7:05	szv.
					16	7:10	szv.
					318	7:10	szv.
					912	7:30	szv.
					328	8:15	szv.
					84	8:25	szv.
					514	8:25	szv.
					1010	8:45	szv.
					1005	9:00	szv.
					502	9:15	szv.
					1306	9:25	szv.
					608	9:30	szv.
					408	9:40	szv.
					910	10:10	szv.
					12	10:30	szv.
					1010	10:45	szv.
					338	11:10	szv.

1) Beszélőg nov. 15-ig Bukarestől, asztól csak Brassótól közlekedik.

2) Csak vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról Dél felé.

334 7:00 szv. Pécel

Dél felé				Délután			
A vonatok érkezése Budapest nyugoti p. u.-ra.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nem	honnan	vonat-szám	óra	perc
701	12:50	szv.		Konstantinápoly	157	12:05	szv.
140	5:20	szv.		Bukarest	133	12:15	szv.
721	5:30	szv.		Dunakeszi-Alag	703	1:30	szv.
721a	5:45	szv.		Czegled	103	1:40	szv.
1101	5:50	szv.		Esztérgom	161	1:45	szv.
159	6:00	szv.		Nagyvaros	163	3:00	szv.
6505	6:10	szv.		Lajosmizse	6307	3:20	szv.
147	6:15	szv.		Rákospalota-Újpest	6703	4:05	szv.
9701	6:20	szv.		Szolnok, Czegled	127	4:10	szv.
1407	6:35	szv.		Berlin, Zsolna	1107	5:00	szv.
17	6:40	szv.		Párhány-Nána	215	5:30	szv.
709	7:15	szv.		Bukarest	165	5:35	szv.
709a	7:25	szv.		Czegled	115	5:55	szv.
149	7:30	szv.		Rákospalota-Újpest	707	6:35	szv.
1103	7:40	szv.		Esztérgom	167	7:00	szv.
117	7:45	szv.		Paris, Wien	105	7:10	szv.
9501	7:50	szv.		Kecskemét	711	7:35	szv.
151	7:55	szv.		Lajosmizse	4111	8:10	szv.
131	8:10	szv.		Párhány-Nána	125	8:30	szv.
718	8:20	szv.		Kiskunfélegyháza	107	9:05	szv.
163	9:10	szv.		Dunakeszi-Alag	4109	9:25	szv.
705	9:20	szv.		Szeged	6503	9:35	szv.
1403	9:30	szv.		Berlin, Zsolna	1405	9:45	szv.
4105	9:45	szv.		Esztérgom	171	10:05	szv.
155	10:20	szv.		Rákospalota-Újpest	129	10:15	szv.
715	10:40	szv.		Szeged	723	10:50	szv.
119	10:55	szv.		Galánta	901	10:55	szv.
					101	11:05	szv.
					171a	11:20	szv.

1) Erkezik minden hétfőn és szombatkor.

2) Vasár- és ünnepnapokon, beszélőg november 15-ig közlekedik.

3) Csak október és április hónapokban közlekedik.

4) Erkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.

4001 5:55 szv. Esztérgom

4003 7:45 szv. Esztérgom

4005 10:04 szv. Esztérgom

4007 5:17 szv. Esztérgom

4011 8:21 szv. Pécsesaba

4009 9:31 szv. Esztérgom

Dél felé				Délután			
A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nem	hová	vonat-szám	óra	perc
102	1:00	szv.		Wien, Paris	6704	12:05	szv.
148	6:35	szv.		Osztende, London	4104	12:10	szv.
128	6:45	szv.		Rákospalota-Újpest	190	12:15	szv.
712a	6:50	szv.		Párhány-Nána	129	12:25	szv.
152	6:50	szv.		Szeged, Szolnok	169	1:30	szv.
4102	6:10	szv.		Göd	4114	1:30	szv.
				Esztérgom	128	1:35	szv.
				Lajosmizse	164	1:40	szv.
				Kecskemét	4106	2:20	szv.
				Rákospalota-Újpest	120	2:35	szv.
				Zsolna, Berlin	704	2:40	szv.
				Wien	704	2:40	szv.
				Dunakeszi-Alag	720	2:45	szv.
				Karlsruhe	6504	2:50	szv.
				Bázas	166	4:10	szv.
				Wien, Berlin	130	4:20	szv.
				Rákospalota-Újpest	716	4:30	szv.
				Bukarest	108	5:05	szv.
				Wien	120	6:00	szv.
				Bázas	168	6:15	szv.
				Lajosmizse	124	6:25	szv.
				Kecskemét	722	6:30	szv.
				Rákospalota-Újpest	4108	6:40	szv.
				Esztérgom	1406	6:50	szv.
				Berlin, Pozsony	722a	6:55	szv.
				Czegled, Szolnok	170	7:15	szv.
				Dunakeszi-Alag	710a	7:25	szv.
				Czegled	6506	7:40	szv.
				Lajosmizse	710	8:05	szv.
				Bukarest, Bázas	132	8:10	szv.
				Vác	4110	8:30	szv.
				Esztérgom	172	8:45	szv.
				Dunakeszi-Alag	408	9:20	szv.
				Zsolna, Berlin	118	10:00	szv.
				Wien, Paris	706	10:15	szv.
				Szeged, Bázas, Bukarest	172a	10:30	szv.
				Rákospalota-Újpest	714	10:35	szv.
				Kiskunfélegyháza	140	11:10	szv.
				Nagyvaros	902	11:20	szv.
				Belgrad	702	11:30	szv.
				Konstantinápoly			
				Bukarest			
				Konstantinápoly			

1) Vasár- és ünnepnapokon, beszélőg november 15-ig köz